

Jaarrekening 2017

Stichting Thomas More Hogeschool
te Rotterdam

Vestigingsadres: Stationssingel 80
3033 HJ Rotterdam
KvK-nummer: 59638273

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

INHOUDSOPGAVE

Pagina:

Jaarrekening:

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling	4
Balans per 31 december 2017, vergelijkende cijfers per 31 december 2016	13
Staat van baten en lasten 2017, vergelijkende cijfers 2016	15
Kasstroomoverzicht 2017, vergelijkende cijfers 2016	16
Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans	17
Verantwoording Regeling OCW-subsidies (Model G)	25
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	26
Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	27
Verbonden partijen	35
Wet normering topinkomens	37
Gebeurtenissen na balansdatum	39
(Voorstel) bestemming van het resultaat	40
Ondertekening	41

Overige gegevens:

Statutaire regeling inzake bestemming resultaat	43
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	44

JAARREKENING

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA, PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

Vestigingsadres

De instelling is feitelijk gevestigd aan de Stationssingel 80, 3033 HJ te Rotterdam en ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 59638273.

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn conform de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva (met uitzondering van het eigen vermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

Vergelijking met voorgaand jaar

In vergelijking met voorgaand jaar zijn de grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbestemming op één aspect gewijzigd. Vanaf het moment van de verzelfstandiging op 31 december 2013 heeft de hogeschool het achterstallige onderhoud aan het gebouw in een aantal jaren herstelt. In deze jaren is het onderhoud direct ten laste van het resultaat gebracht. In 2017 is een nieuw meerjaren onderhoudsplan opgesteld. Op basis van dit plan wordt het groot onderhoud vanaf 2017 verwerkt via de onderhoudsvoorziening. Door middel van deze voorziening zullen de lasten voor groot onderhoud gelijkmatig ten laste van het resultaat worden gebracht.

Ten opzichte van voorgaand jaar zijn er geen schattingswijzigingen.

Voorwaarden OCW inzake verzelfstandiging Thomas More Hogeschool

Stichting Thomas More Hogeschool is op 31 december 2013 op grond van een splitsingsakte ontstaan als gevolg van een wijziging van de bijlage bij de WHW. Tot 31 december 2013 maakte pabo Thomas More onderdeel uit van Hogeschool Leiden.

De Directie Hoger Onderwijs van het ministerie van OCW heeft op 4 oktober 2013 een brief (kenmerk 540883) gestuurd aan de RVKO met daarin de volgende door het ministerie genoteerde afspraken rondom de verzelfstandiging van Thomas More Hogeschool:

1. Stichting Thomas More Hogeschool houdt initieel van de liquide middelen een risicobuffer aan van € 1,0 en structureel € 0,6 miljoen. Indien wordt aangetoond dat de reguliere exploitatie kostendekkend verloopt, laat de Inspectie van het Onderwijs deze extra eis vervallen en gelden de reguliere eisen ten aanzien van de liquiditeit voor instellingen in het hoger onderwijs.
2. Op de door de RVKO verstrekte achtergestelde lening rust geen rente- en aflossingsverplichting. Rentebetalingen en aflossingen met betrekking tot deze lening kunnen uitsluitend plaatsvinden indien het bestuur van Thomas More Hogeschool daartoe positief besluit en de hoogte van het eigen vermogen, de liquiditeit en solvabiliteit van Stichting Thomas More Hogeschool blijven voldoen aan de daaraan gestelde eisen. Rente en aflossing zal voor zover het uitstaande bedrag hoger is dan € 0,5 miljoen uitsluitend worden betaald ten laste van het positieve private vermogen van Stichting Thomas More Hogeschool. Het bedrag van € 0,5 miljoen is in 2016 vastgesteld op € 647.000.
3. In de toelichting op de openingsbalans en bij de jaarverslagen van Stichting Thomas More Hogeschool worden deze voorwaarden vermeld, alsmede de afspraken die met Sint Laurensfonds zijn gemaakt over de garantiesubsidie van € 1,7 miljoen.
4. Bij de verzelfstandiging van Thomas More Hogeschool geldt initieel een personele unie voor de Raad van Toezicht met de RVKO. Op basis van het rooster van aftreden wordt de Raden van Toezicht van beide organisaties vervolgens voor ieder afzonderlijk op basis van eigen profielen samengesteld. De RVKO en Stichting Thomas More Hogeschool dragen zorg voor een onafhankelijke en kritische Raad van Toezicht. De personele unie tussen de Colleges van Bestuur vervalt of blijft ten hoogste gedeeltelijk aanwezig bij vervanging van één van de leden.

De RVKO heeft op 18 november 2013 deze afspraken bevestigd middels een brief (kenmerk 13.11.1418). Ter verduidelijking van de afspraken is in deze brief tevens de concept beginbalans nader toegelicht en is aangegeven op welke wijze de eventuele terugbetaling van de achtergestelde lening van de RVKO en de garantiesubsidie van Sint Laurensfonds geconditioneerd zijn.

Naar aanleiding van de brief van 18 november 2013 is discussie ontstaan met de Inspectie van het Onderwijs over de exacte uitleg van de voorwaarden waaronder de achtergestelde lening van de RVKO zou kunnen worden terugbetaald.

Stichting Thomas More Hogeschool is van mening dat terugbetaling van de achtergestelde lening mogelijk is indien aan de voorwaarden uit de brief van 4 oktober 2013 wordt voldaan en het private (eigen en vreemd) vermogen daartoe toereikend is. Ten aanzien van dit laatste punt bestaat een verschil van mening met de Inspectie van het Onderwijs. De Inspectie stelt dat Stichting Thomas More Hogeschool in de overeenkomst met Hogeschool Leiden ten onrechte afstand heeft gedaan van het recht op Rijksbijdrage voor studenten en graden in 2014 en voor graden in 2015. Stichting Thomas More Hogeschool stelt echter dat in de overeenkomst de WHW is gevolgd en derhalve geen sprake kan zijn van het ten onrechte afstand doen van een recht.

De Inspectie van het Onderwijs stelt om de hiervoor genoemde reden dat de achtergestelde lening van de RVKO voor een groot deel dient te worden aangemerkt als publiek eigen vermogen in Stichting Thomas More Hogeschool. De lening dient volgens deze stelling ter financiering van de exploitatie als gevolg van het niet ontvangen van de Rijksbijdrage.

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 10 februari 2015 in een brief (kenmerk 4498184) de nadere voorwaarden opgenomen. De voornaamste boodschap is dat rente en aflossing op de financiering door de RVKO niet uit publieke middelen kan worden betaald, behoudens een bedrag van € 0,5 miljoen. Daarboven is rente en aflossing slechts mogelijk indien daartoe toekomstige positieve resultaten op private activiteiten worden behaald of toekomstige inbreng van privaat vermogen plaatsvindt. Schending van deze voorwaarde zal als onrechtmatige besteding worden beschouwd die vervolgens kan worden teruggevorderd door het ministerie van OCW. Het bedrag van € 0,5 miljoen is in 2016 vastgesteld op € 647.000.

Hoewel de principiële bezwaren van het Algemeen Bestuur en het College van Bestuur van Stichting Thomas More Hogeschool tegen deze stellingname van de Inspectie van het Onderwijs blijven bestaan, heeft het Algemeen Bestuur de jaarrekeningen vanaf 2014 opgesteld in overeenstemming met de voorwaarden van de Inspectie van het Onderwijs en het ministerie van OCW. Het Algemeen Bestuur behoudt zicht het recht voor om de discussie over het verschil van inzicht met de Inspectie van het Onderwijs te vervolgen.

Consolidatie

Thomas More Hogeschool en de RVKO

Ten aanzien van consolidatie doet zich het vraagstuk voor of een geconsolideerde jaarrekening dient te worden opgesteld voor de RVKO en Stichting Thomas More Hogeschool. Dit vraagstuk dient te worden beoordeeld vanuit de ontstaansgeschiedenis van Stichting Thomas More Hogeschool, de aard van de verbondenheid met de RVKO en de specifieke afspraken die gemaakt zijn met het ministerie van OCW en zijn opgenomen in de brief van het ministerie van 4 oktober 2013.

Op basis van de relevante feiten wordt geconcludeerd dat de RVKO en Stichting Thomas More Hogeschool geen geconsolideerde jaarrekening behoeven op te stellen. De argumenten hiervoor zijn:

1. Het ministerie van OCW is in haar voorwaarden duidelijk geweest over de governance structuur van de RVKO en Thomas More Hogeschool. Het ministerie van OCW gaat ervan uit dat de RVKO en Stichting Thomas More Hogeschool zorgdragen voor een onafhankelijke en kritische Raad van Toezicht en dat de personele unie tussen de Colleges van Bestuur vervalft of ten hoogste 'gedeeltelijk' blijft bij vervanging van een van de leden. Voor bestuurlijke besluitvorming is bij Stichting Thomas More Hogeschool de stem van het lid van het College van Bestuur van doorslaggevend belang, waardoor reeds een belangrijke onafhankelijkheid van de RVKO ontstaat.
2. Het gaat uiteindelijk om het getrouwe beeld van de jaarrekening. Gezien de omvang van de baten, het eigen vermogen en het resultaat van Thomas More Hogeschool ten opzichte van de RVKO gaat het niet om zeer significante bedragen. Met een adequate toelichting in de jaarverslaggeving waarbij de RVKO en Thomas More Hogeschool als verbonden partijen worden gezien en de onderlinge verbondenheid en onderlinge transacties adequaat worden toegelicht, wordt relevantere informatie verstrekt dan het geval is bij het bij elkaar optellen van de balans, staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht.

Op basis van deze argumenten wordt derhalve voor zowel de RVKO als Thomas More Hogeschool een enkelvoudige jaarrekening opgesteld. In de beide jaarrekeningen worden dan de mate van verbondenheid, de argumentatie voor niet consolideren en het zakelijke karakter van de onderlinge transacties adequaat toegelicht.

Thomas More Hogeschool en Thomas More Leiderschapsacademie B.V.

Op 21 september 2015 is Thomas More Leiderschapsacademie B.V. opgericht. Thomas More Hogeschool is 50% aandeelhouder in deze vennootschap. De andere 50% is in bezit van Epsedean B.V. de persoonlijke vennootschap van de heer R.W. Mentink. In totaal is € 100 aandelenkapitaal geplaatst en volgestort.

Thomas More Leiderschapsacademie B.V. ontwikkelt en verzorgt opleidingen voor (aspirant) leidinggevend in het onderwijs. Het (niet-bekostigde) onderwijs wordt verzorgd onder verantwoordelijkheid van Thomas More Hogeschool, maar is uitbesteed aan de vennootschap. De heer Mentink treedt op als opleidingsmanager van de Thomas More Leiderschapsacademie B.V.

Thomas More Hogeschool heeft geen beslissende zeggenschap in de vennootschap. Om deze reden vindt geen consolidatie plaats. Er is wel sprake van invloed van betekenis. Om die reden wordt de deelneming (aandelenbezit van Thomas More Hogeschool in de vennootschap) gewaardeerd tegen de netto-vermogenswaarde.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Ook de statutaire bestuursleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de hogeschool en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Naar aanleiding van de toelichting onder 'Consolidatie' worden de RVKO en Thomas More Leiderschapsacademie B.V. in deze jaarrekening toegelicht als verbonden partij en worden tevens alle onderlinge transacties met deze verbonden partijen nader toegelicht.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de hogeschool over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en tijdsgelang plaats op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Voor een uiteenzetting ten einde vast te kunnen stellen of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar de opgenomen paragraaf Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

Categorie	afschrijvings- termijn in jaren	afschrijvings- percentage per jaar	activerings- grens in €
<i>Gebouwen en terreinen</i>			
Terreinen	n.v.t.	0,0%	500
Gebouwen	20	5,0%	500
Interne verbouwing	10-20	5-10%	500
Installaties	10-20	5-10%	500
<i>Inventaris en apparatuur</i>			
Meubilair en inventaris	5-15	6,7%-20%	500
ICT	3-5	20-33,3%	500

De gebouwen en terreinen worden opgenomen indien sprake is van economisch eigendom.
Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen worden vanaf 2017 verwerkt via de onderhoudsvoorziening.
Tot 2017 werd het onderhoud direct in de kosten verwerkt, dit met name in verband met de oude gebouwsituatie.

Financiële vaste activa

Deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover de instelling in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaarding worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen de realiseerbare waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de exploitatierekening.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd van 2,5% (2016: 2,5%). De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord. Een bijzondere waardevermindering van goodwill wordt niet teruggenomen.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de stichting op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de stichting de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de staat van baten en lasten.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument.

Het waardeverminderingverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de staat van baten en lasten verwerkt.

Vlottende activa

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten.

Voorzieningen wegens oninbaarheid dienen in mindering te worden gebracht op de boekwaarde van de vordering vordering.

Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan 12 maanden. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves, bestemmingsreserves overige reserves en bestemmingsfondsen. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen. De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht. In de toelichting op de balanspost wordt hier nader op ingegaan.

De bestemmingsfondsen zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door derden zijn aangebracht.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel.

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Pensioenvoorziening

De stichting heeft een pensioenregeling, welke te classificeren is als een toegezegd-pensioenregeling. Onder een toegezegd-pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan de werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren.

De stichting is volgens de cao-HBO aangesloten bij het ABP Pensioenfonds. De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn:

- pensioengevende salarisgrondslag is middelloon;
- er heeft in 2017 geen indexatie plaatsgevonden;
- de dekkingsgraag van het ABP was per 31 december 2017 104,4%;
- overige kenmerken zijn te vinden op www.apb.nl.

De eis aan de beleidsdekkingsgraad van ABP is 128%. Op 28 februari 2018 is de beleidsdekkingsgraad van ABP 105,3 %. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is, dient ABP een herstelplan op te stellen om binnen 10 jaar aan deze eis te voldoen. De beleidsdekkingsgraad mag tevens niet langer dan 5 jaar onder 104,2% liggen. Indien dat het geval is, dienen de pensioenen van de deelnemers te worden gekort. Tevens kan de pensioenpremie verhoogd worden. In de premie per 31 december 2017 is een herstel-opslag van 1% opgenomen.

De stichting heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het ABP verwerkt op basis van de verplichtingen-benadering. In het geval van een tekort bij het ABP heeft de stichting geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door de aangesloten instellingen. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Voorziening wachtgeld

De voorziening wachtgeld wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte wachtgelduitkeringen die ten laste van de stichting worden gebracht voor in het verleden ontslagen medewerkers. Indien de contante waardeberekening ten opzichte van de nominale waarde niet significant afwijkt, wordt de voorziening gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband van de werknemers. Tevens wordt rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

De voorziening duurzame inzetbaarheid wordt opgenomen tegen de nominale waarde van de gespaarde uren per einddatum verslagperiode en de opbouw van rechten voor personeelsleden ouder dan 53 jaar. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met de blijf- en opnamekans. Het effect van toekomstige loonsverhogingen en de discontering van de verplichting valt grotendeels tegen elkaar weg. De voorziening is daarop opgenomen tegen de nominale waarde en niet tegen de contante waarde.

Voorziening Onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Leasing

Operationele leasing

Bij de stichting kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan het eigendom verbonden zijn, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

De overlopende passiva betreffen de vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Baten en lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de (bestemde) reserves die door het bestuur van de stichting zijn bepaald.

Rijksbijdragen

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Overige baten

Overige baten bestaan uit baten uit verhuur, detachering, ouderbijdragen en overige baten.

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

De stichting heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds in de jaarrekening verwerkt op basis van de verplichtingenbenadering.

Voor toegezegde-bijdrageregelingen betaalt de stichting op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan het pensioenfondsen ABP. Behalve de betaling van premies heeft de stichting geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen.

De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

Beleidsregels toepassing WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht. De door deze wet voorgeschreven toelichting wordt opgenomen in de jaarrekening.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Resultaat deelnemingen (gewaardeerd op netto-vermogenswaarde)

Het resultaat is het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat voor zover dit aan de stichting wordt toegerekend.

Waardeveranderingen financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde

Waardeveranderingen van de volgende financiële instrumenten worden rechtstreeks verwerkt in de staat van baten en lasten:

- Financiële activa en verplichtingen die onderdeel zijn van de handelsportefeuille;
- Afgeleide financiële instrumenten (derivaten) met een beursgenoteerde onderliggende waarde;
- Gekochte leningen, obligaties (tenzij aangehouden tot einde looptijd) en aangehouden eigen-vermogensinstrumenten die beursgenoteerd zijn.

Waardeverminderingen van financiële instrumenten die op reële waarde gewaardeerd zijn, worden verwerkt in de staat van baten en lasten. Voor gerealiseerde waardevermeerderingen van financiële instrumenten die op reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van de waardevermeerderingen rechtstreeks in het eigen vermogen, dient het cumulatieve resultaat dat voorheen in het eigen vermogen was opgenomen, te worden verwerkt in de staat van baten en lasten op het moment dat de desbetreffende effecten niet langer in de balans worden verwerkt.

De reële waarde van de financiële instrumenten van Stichting Thomas More Hogeschool benadert de boekwaarde.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Marktrisico

Valutarisico

De stichting is werkzaam in Nederland en heeft nauwelijks transacties in buitenlandse valuta, waardoor het valutarisico vrijwel nihil is.

Prijrisico

De stichting heeft geen effecten en loopt dus geen risico's ten aanzien van de waardering van effecten.

De financiële vaste activa betreffen met name het aandeel in Thomas More Leiderschapsacademie. Hier is het totale risico van de stichting beperkt tot de inbreng van het aandelenkapitaal. Wel kan de waardering van de vennootschap in de toekomst tot nihil dalen als gevolg van eventuele toekomstige verliezen.

Rente- en kasstroomrisico

De stichting loopt nauwelijks renterisico aangezien er geen rentedragende vorderingen zijn, er voornamelijk een banksaldo bij het ministerie van Financiën is in verband met schatkistbankieren en omdat er slechts rente rust op de lening bij het ministerie van Financiën, maar deze rente voor 30 jaar is vastgesteld op 0,51% per jaar.

Kredietrisico

De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico. De instelling volgt de voorschriften inzake het aantrekken van financiering in overeenstemming met het treasurywettelijk kader, waarin de vereisten inzake regeling beleggen, belenen en derivaten OCW 2016 is opgenomen.

De instelling heeft vorderingen verstrekt aan verbonden partijen (waarin wordt deelgenomen). Bij deze partijen is geen historie van wanbetaling bekend.

Liquiditeitsrisico

De instelling maakt gebruik schatkistbankieren om over een kredietfaciliteit (lening) te kunnen beschikken.

Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de Staat der Nederlanden voor deze lening (zie 1.2).

Toelichting kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De waarde van de gerelateerde activa en leaseverplichting zijn in de toelichting van balansposten verantwoord.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

BALANS PER 31 DECEMBER 2017, VERGELIJKENDE CIJFERS PER 31 DECEMBER 2016

(na verwerking voorstel resultaatbestemming)

1	Activa	31-12-2017		31-12-2016	
		€	€	€	€
	VASTE ACTIVA				
1.2	Materiële vaste activa				
1.2.1	Gebouwen en terreinen	4.224.424		4.414.959	
1.2.2	Inventaris en apparatuur	<u>286.710</u>		<u>362.521</u>	
			4.511.134		4.777.480
1.3	Financiële vaste activa		153.116		47.481
	TOTAAL VASTE ACTIVA		<u>4.664.250</u>		<u>4.824.961</u>
	VLOTTENDE ACTIVA				
1.5	Vorderingen				
1.5.1	Debiteuren	52.470		100.614	
1.5.7	Overige vorderingen	263.430		114.752	
1.5.8	Overlopende activa	<u>24.140</u>		<u>42.655</u>	
		340.040		258.020	
1.5.9	Af: voorziening wegens oninbaarheid	<u>-7.500</u>		<u>-7.500</u>	
			332.540		250.520
1.7	Liquide middelen		3.552.197		3.025.454
	TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		<u>3.884.738</u>		<u>3.275.974</u>
	TOTAAL ACTIVA		<u><u>8.548.987</u></u>		<u><u>8.100.935</u></u>

2	Passiva	31-12-2017		31-12-2016	
		€	€	€	€
	VERMOGEN				
2.1	Eigen vermogen				
2.1.1	Algemene reserve (publiek)	1.460.000		1.501.250	
2.1.2	Overige reserves (publiek)	153.006		-106.425	
2.1.3	Algemene reserve (privaat)	928.379		678.663	
2.1.5	Bestemmingsfondsen (privaat)	<u>1.700.000</u>		<u>1.700.000</u>	
			4.241.385		3.773.488
2.2	Voorzieningen				
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	487.828		303.769	
2.2.3	Overige voorzieningen	<u>95.000</u>		-	
			582.828		303.769
2.3	Langlopende schulden				
2.3.5.1	Leningen en waarborgsommen	<u>1.512.482</u>		<u>1.558.715</u>	
			1.512.482		1.558.715
2.4	Kortlopende schulden				
2.4.3	Crediteuren	272.296		122.814	
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	192.364		177.029	
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	50.867		37.542	
2.4.9	Overige kortlopende schulden	256.674		539.776	
2.4.10	Overlopende passiva	<u>1.440.091</u>		<u>1.587.802</u>	
			2.212.292		2.464.963
	TOTAAL PASSIVA		<u><u>8.548.987</u></u>		<u><u>8.100.935</u></u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2017, VERGELIJKENDE CIJFERS 2016

	2017		Begroot 2017		2016	
	€	€	€	€	€	€
3 Baten						
3.1 Rijksbijdragen	4.136.687		3.794.268		3.544.569	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	-		-		-	
3.3 College-, cursus-, les- en examengelden	1.353.910		1.187.314		1.148.609	
3.4 Baten werk in opdracht derden	531.333		230.000		299.492	
3.5 Overige baten	<u>915.982</u>		<u>830.014</u>		<u>842.963</u>	
Totaal baten		6.937.912		6.041.596		5.835.633
4 Lasten						
4.1 Personeelslasten	5.210.290		4.533.817		4.270.534	
4.2 Afschrijvingen vaste activa	299.022		309.916		302.446	
4.3 Huisvestingslasten	409.949		396.200		350.579	
4.4 Overige lasten	676.401		701.663		833.128	
Bijzondere last	-		-		-	
Totaal lasten		6.595.662		5.941.596		5.756.688
Saldo baten en lasten		<u>342.251</u>		<u>100.000</u>		<u>78.945</u>
5 Financiële baten en lasten		-9.989		-10.000		-9.872
Resultaat		<u>332.261</u>		<u>90.000</u>		<u>69.073</u>
6 Belastingen		-		-		-
7 Resultaat deelnemingen	<u>135.635</u>		-		<u>47.431</u>	
		135.635		-		47.431
Nettoresultaat		<u><u>467.896</u></u>		<u><u>90.000</u></u>		<u><u>116.504</u></u>

KASSTROOMOVERZICHT 2017, VERGELIJKENDE CIJFERS 2016

	2017		2016	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		342.251		78.945
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	4.2	299.005		302.446
- Mutaties voorzieningen	2.2.1	279.060		213.682
Veranderingen in vlottende middelen:				
- Vorderingen	1.5	-82.020		-10.264
- Effecten		-		-
- Kortlopende schulden	2.4	<u>-252.671</u>		<u>290.744</u>
		243.374		796.609
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				
Ontvangen interest		-		-
Ontvangen dividend	1.3	30.000		-
Betaalde interest	5.5	-9.989		-9.922
Buitengewoon resultaat		<u>20.011</u>		<u>-9.922</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		605.635		865.632
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa	1.2	-32.659		-944.605
Desinvesteringen in materiële vaste activa		-		-
Investeringen in deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	1.3	-		47.481
Waardeverandering overige effecten		-		-
Overige desinvesteringen in financiële vaste activa		-		-
Overige investeringen in financiële vaste activa		-		-
		<u>-32.659</u>		<u>-897.124</u>
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-32.659		-897.124
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Nieuw opgenomen leningen	2.3.5.1	-		19.373
Aflossing langlopende schulden	2.3.5.1	-46.233		-46.233
Overige opbrengsten financiële vaste activa en effecten	7.1	-		<u>-47.481</u>
		<u>-46.233</u>		<u>-74.341</u>
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-46.233		-74.341
Mutatie liquide middelen		<u>526.743</u>		<u>-105.833</u>
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:				
	2017		2016	
	€	€	€	€
Stand liquide middelen per 1-1	1.7	3.025.454		3.131.287
Mutatie boekjaar liquide middelen		<u>526.743</u>		<u>-105.833</u>
Stand liquide middelen per 31-12	1.7	<u>3.552.197</u>		<u>3.025.454</u>

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS

1 Activa

1.2 Materiële vaste activa

Schoolgebouwen

Het door de stichting beheerde schoolgebouw aan de Stationssingel 80 te Rotterdam is zowel juridisch als economisch eigendom. Op het pand en terrein rust een eerste recht van hypotheek van de Staat der Nederlanden in verband met de verstrekte Rijksgegarandeerde lening (2.3.5.1.4). Tevens zijn in dit kader door de stichting aan de Staat der Nederlanden verpand:

- 1) alle roerende zaken die volgens verkeersopvatting bestemd zijn om het onderpand duurzaam te dienen en door hun vorm als zodanig zijn te herkennen en/of machinerieën en/of werktuigen die bestemd zijn om daarmee een bedrijf in, op of met het onderpand uit te oefenen; en
- 2) alle rechten die de stichting krachtens huurovereenkomsten jegens de huurder kan laten gelden, daaronder begrepen het recht om de huur te innen.

	1.2.1 Terreinen	1.2.1 Gebouwen	1.2.1 Ver- bouwingen	1.2.1 Installaties	1.2.2 Meubilair	1.2.2 ICT	Totaal materiële vaste activa
	€	€	€	€	€	€	€
Stand 01-01-2017							
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	800.000	825.000	3.036.426	32.183	226.938	491.755	5.412.302
Cumulatieve afschrijvingen	-	-123.750	-137.477	-17.422	-116.535	-239.637	-634.822
Cumulatieve herwaarderingen	-	-	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	800.000	701.250	2.898.948	14.760	110.403	252.118	4.777.480
Verloop gedurende de periode							
Investeringen	-	-	-	-	24.872	7.787	32.659
Desinvesteringen	-	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-	-41.250	-142.848	-6.437	-9.442	-99.028	-299.005
Afschrijving op desinvesteringen	-	-	-	-	-	-	-
Herwaarderingen	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	-	-	-	-	-	-
Mutatie gedurende de periode	-	-41.250	-142.848	-6.437	15.429	-91.241	-266.346
Stand 31-12-2017							
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	800.000	825.000	3.036.426	32.183	251.810	499.543	5.444.961
Cumulatieve afschrijvingen	-	-165.000	-280.325	-23.859	-125.977	-338.665	-933.827
Cumulatieve herwaarderingen	-	-	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	800.000	660.000	2.756.100	8.324	125.832	160.878	4.511.134

1.3.2 Financiële vaste activa

	Thomas More Leiderschapsacademie B.V. (zie verbonden partijen 50% belang)	Totaal financiële vaste activa
	€	€
Stand 01-01-2017	47.481	47.481
Investering	-	-
Resultaat deelnemingen	135.635	135.635
Koersverschillen	-	-
Dividend	-30.000	-30.000
Desinvesteringen	-	-
Stand 31-12-2017	153.116	153.116

Vlottende activa

1.5 Vorderingen

1.5.1 Debiteuren	<u>31-12-2017</u>		<u>31-12-2016</u>	
	€	€	€	€
1.5.1 Debiteuren	37.770		83.542	
1.5.5 Studenten	14.700		17.072	
Totaal debiteuren		<u>52.470</u>		<u>100.614</u>
1.5.7 Overige vorderingen	<u>31-12-2017</u>		<u>31-12-2016</u>	
	€	€	€	€
2.4.9.4 Netto salarissen	-		-	
Totaal personeel		-		-
1.5.7.2 Overige vorderingen	250.628		89.924	
1.5.7.3 Rct Thomas More Leiderschapsacademie B.V.	12.802		24.828	
Totaal overig		<u>263.430</u>		<u>114.752</u>
Totaal overige vorderingen		<u>263.430</u>		<u>114.752</u>

1.5.8	Overlopende activa	31-12-2017		31-12-2016	
		€	€	€	€
1.5.8.1	Vooruitbetaalde posten		24.140		42.655
	Totaal vooruitbetaalde kosten		<u>24.140</u>		<u>42.655</u>
1.5.8.3	Nog te ontvangen posten		-		-
	Totaal overige overlopende activa		<u>-</u>		<u>-</u>
	Totaal overlopende activa		<u>24.140</u>		<u>42.655</u>

1.5.9	Af: Voorzieningen wegens oninbaarheid	31-12-2017		31-12-2016	
		€	€	€	€
1.5.9	Af: Voorzieningen wegens oninbaarheid		-7.500		-7.500
	Totaal voorzieningen wegens oninbaarheid		<u>-7.500</u>		<u>-7.500</u>

Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:

	2017		2016	
	€	€	€	€
1.5.9.1	Stand per 1 januari	-7.500	-8.300	
1.5.9.2	Onttrekking	-	4.343	
1.5.9.3	Dotatie	-	-3.543	
	Stand per 31 december	<u>-7.500</u>	<u>-7.500</u>	

Alle vorderingen genoemd onder 1.5 hebben een looptijd korter dan een jaar .

1.7 Liquide middelen

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
1.7.1	Betaalrekening publieke activiteiten	-	-	
1.7.2	Betaalrekening private activiteiten	839.513	462.005	
1.7.3	Spaarrekening	-	-	
1.7.4	Ministerie van Financiën	2.712.684	2.563.449	
	Totaal liquide middelen	<u>3.552.197</u>	<u>3.025.454</u>	

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

2 Passiva

2.1	Eigen vermogen	Stand per 01-01-2017	Resultaat 2017	Overige 2017	Stand per 31-12-2017
		€	€	€	€
2.1.1	Algemene reserve (publiek)	1.501.250	-41.250	-	1.460.000
2.1.2	Overige reserves (publiek)	-106.425	259.430	-	153.006
2.1.3	Algemene reserve (privaat)	678.663	249.716	-	928.379
2.1.5	Bestemmingsfondsen (privaat)	1.700.000	-	-	1.700.000
	Totaal eigen vermogen	3.773.488	467.896	-	4.241.385

2.1.1 Algemene reserve (publiek)

De algemene reserve (publiek) bestaat uit de in de beginbalans ingebrachte waarde van het pand en terrein aan de Stationssingel 80 te Rotterdam en de door Hogeschool Leiden overgedragen inventaris. Hierop zijn de afschrijvingen van deze activa van de jaren 2014 tot en met 2017 in mindering gebracht.

2.1.2 Overige reserves (publiek)

De overige reserves (publiek) betreffen het afgewaardeerde deel van de achtergestelde lening die door de RVKO is verstrekt, onder aftrek van het deel dat, zoals aangegeven door het ministerie van OCW, als privaat mag worden verantwoord (zie 2.1.3).

De achtergestelde lening van € 3,25 miljoen wordt contant gemaakt tegen 15% rente gedurende een looptijd van 20 jaar.

Het desbetreffende deel van de afwaardering in de beginbalans van de jaarrekening 2014 bedroeg € 2.750.000.

Een toelichting op de achtergestelde lening van RVKO is opgenomen onder punt 2.3.5.1.1

Op deze overige reserves is in 2014 en 2015 het negatieve publieke exploitatieresultaat in mindering gebracht dat veroorzaakt wordt door het in die jaren nog niet (volledig) ontvangen van de studentgebonden Rijksbijdrage OCW.

In 2016 en 2017 is het positieve publieke exploitatieresultaat aan de overige reserves toegevoegd.

2.1.3 Algemene reserve (privaat)

De algemene reserve (privaat) betreft het afgewaardeerde deel van de achtergestelde lening die door de RVKO is verstrekt, en, zoals aangegeven door het ministerie van OCW, mag worden terugbetaald aan de RVKO zolang de cijfers van de Stichting Thomas More Hogeschool blijven voldoen aan de eisen van liquiditeit en solvabiliteit. Het desbetreffende deel van de afwaardering in de beginbalans van de jaarrekening 2014 bedroeg € 301.424.

De private reserve is later nog verhoogd met € 147.000 inzake de hogere boekwaarde van de overgenomen vaste activa van Hogeschool Leiden.

Een toelichting op de achtergestelde lening van RVKO is opgenomen onder punt 2.3.5.1.1

Vanaf 2014 wordt aan de private algemene reserve het exploitatieresultaat over private activiteiten toegerekend.

2.1.5 Bestemmingsfondsen (privaat)

Dit betreft de door Sint Laurensfonds toegekende garantiesubsidie waarop, conform de afspraken die zijn opgenomen in de brieven van Sint Laurensfonds van 8 april 2013 en 22 oktober 2013, geen rente- en aflossingsverplichting rust.

2.2 Voorzieningen

	Stand per 01-01-2017	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Rente mutatie (bij contante waarde)	Stand per 31-12-2017	Kortlopende deel < 1 jaar	Langlopende deel > 1 jaar
	€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1 Personeelsvoorzieningen								
2.2.1.3 Voorziening Duurzame inzetbaarheid	227.788	140.337	112.736	-	-	255.389	112.735	142.654
2.2.1.4 Voorziening Wachtgeld	-	170.328	27.000	-	-	143.328	48.328	95.000
2.2.1.5 Voorziening Jubilea	75.981	13.130	-	-	-	89.111	15.360	73.751
Totaal personeelsvoorzieningen	303.769	323.795	139.736	-	-	487.828	176.423	311.405

De voorziening voor duurzame inzetbaarheid betreft de lasten voor werktijdvermindering voor oudere medewerkers.

De voorziening wordt opgebouwd vanaf vijf jaar voorafgaand aan het jaar waarin de werktijdvermindering kan ingaan.

Opbouw vindt dan plaats vanaf dat moment tot het moment dat de werktijdvermindering eindigt.

In de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met de deelnamekansen aan de regeling en de blijfkansen van de medewerkers.

De effecten van loonindexatie en de contante waarde van de verplichting worden per saldo als niet significant ingeschat, waardoor de voorziening in de balans is opgenomen op basis van de salarisgegevens van december 2017.

De voorziening wachtgeld betreft de kosten die voortvloeien uit het ontslag van een medewerker.

De voorziening voor jubilea betreft de reservering voor uitkeringen bij een 25- respectievelijk 40-jarig dienstverband in het onderwijs van medewerkers van de stichting. De voorziening wordt opgebouwd gedurende het dienstverband van de medewerkers.

	Stand per 01-01-2017	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Rente mutatie (bij contante waarde)	Stand per 31-12-2017	Kortlopende deel < 1 jaar	Langlopende deel > 1 jaar
	€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.3 Overige voorzieningen								
2.2.3 Voorziening onderhoud	-	95.000	-	-	-	95.000	-	95.000
Totaal overige voorzieningen	-	95.000	-	-	-	95.000	-	95.000

	Stand per 01-01-2017	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Rente mutatie (bij contante waarde)	Stand per 31-12-2017	Kortlopende deel < 1 jaar	Langlopende deel > 1 jaar
	€	€	€	€	€	€	€	€
Totaal voorzieningen	303.769	418.795	139.736	-	-	582.828	176.423	406.405

2.3 Langlopende schulden

	Stand per 01-01-2017	Aangegane lening in 2017	Aflossingen in 2017	Stand per 31-12-2017	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar	Rente percentage
	€	€	€	€	€	€	
2.3.5.1 Leningen en waarborgsommen							
2.3.5.1.1 Leningen o/g	198.576	-	-	198.576	198.576	198.576	0,000%
2.3.5.1.3 Waarborgsommen	19.373	-	-	19.373	19.373	19.373	0,000%
2.3.5.1.4 Rijksgegarandeerde leningen	1.340.767	-	46.233	1.294.533	1.248.300	1.063.368	0,510%
Totaal leningen en waarborgsommen	1.558.715	-	46.233	1.512.482	1.466.249	1.281.317	
Totaal langlopende schulden	1.558.715	-	46.233	1.512.482	1.466.249	1.281.317	

Op basis van de verzelfstandiging heeft de RVKO een achtergestelde renteloze lening van € 3,25 miljoen verstrekt aan Stichting Thomas More Hogeschool.

De lening is in de beginbalans gewaardeerd tegen de reële waarde, in dit geval de contante waarde tegen een rentepercentage van 15% per jaar en een looptijd van 20 jaar. Het verschil tussen de nominale waarde van € 3,25 miljoen en de contante waarde van € 198.576 is gedeeltelijk verantwoord als publieke overige reserves (€ 2.750.000, zie 2.1.2) en gedeeltelijk als private algemene reserve (€ 301.424, zie 2.1.3).

Het bedrag van € 2.750.000 was gebaseerd op de veronderstelling dat de waarde van de overgenomen activa van Hogeschool Leiden € 500.000 zou bedragen. Hierdoor diende € 3.250.000 minus € 500.000 ofwel € 2.750.000 als publieke overige reserve te worden verantwoord. Op basis van de definitieve jaarrekening 2014 van Hogeschool Leiden bleek dit bedrag € 647.000 te zijn. Derhalve is dit bedrag in 2016 alsnog gecorrigeerd.

De achtergestelde lening is achtergesteld ten opzichte van alle andere schulden van Stichting Thomas More Hogeschool. Het totale garantievermogen van de stichting bedraagt hierdoor per 31 december 2017 € 3.972.064, bestaande uit het eigen vermogen en de achtergestelde lening.

De waarborgsom hangt samen met de huurovereenkomst die met de RVKO is gesloten.

In 2015 heeft Stichting Thomas More Hogeschool een lening van € 1.387.000 afgesloten met het ministerie van Financiën. De looptijd van de lening is 30 jaar. De lening wordt lineair afgelost en de rente is 0,51% per jaar gedurende de gehele looptijd. Het ministerie van OCW heeft zich garant gesteld voor deze lening.

De aflossingsverplichting in 2018 voor de langlopende schulden bedraagt in totaal € 46.233.

2.4 Kortlopende schulden

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

2.4.3 Crediteuren

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
2.4.3 Crediteuren		272.296		122.814
Totaal Crediteuren		272.296		122.814

Het crediteurensaldo is dit jaar hoger in verband met een factuur voor aanpassing van het gebouw.

2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
2.4.7.1 Loonheffing		190.930		176.538
2.4.7.2 Omzetbelasting		1.434		491
2.4.7.3 Premies sociale verzekeringen		-		-
Totaal belastingen en premies sociale verzekeringen		192.364		177.029

2.4.8 Schulden terzake pensioenen

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
2.4.8 Schulden terzake van pensioenen		50.867		37.542
Totaal schulden terzake van pensioenen		50.867		37.542

2.4.9 Overige kortlopende schulden

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
2.4.9.1 Rct Thomas More Leiderschapsacademie B.V.		-		-
2.4.9.1 Rekening courant RVKO		-		-
2.4.9.4 Netto salarissen		2.151		7.257
2.4.9.2 Overige schulden		254.524		532.519
Totaal overige kortlopende schulden		256.674		539.776

De overige schulden zijn per 31 december 2016 met name hoger dan voorgaand jaar door de afrekening van de gradenbesteding met Hogeschool Leiden.

2.4.10	Overlopende passiva	31-12-2017		31-12-2016	
		€	€	€	€
2.4.10.1	Vooruitontvangen collegegeld	644.006		574.890	
2.4.10.2	Vooruitontvangen subsidies OCW geoormerkt	-		-	
2.4.10.3	Vooruitontvangen subsidies OCW niet-geoormerkt	230.805		250.000	
2.4.10.4	Vooruitontvangen bedragen	75.364		-	
2.4.10.5	Vakantiegeld en -dagen	187.170		154.858	
2.4.10.7	Rente	3.618		3.747	
2.4.10.8	Overige overlopende passiva	106.387		128.723	
2.4.10.11	Vooruitontvangen subsidies Overige	192.741		475.584	
	Totaal overlopende passiva		1.440.091		1.587.802

De post vooruitontvangen collegegeld is toegenomen door het gestegen studentenaantal en een hoger aandeel studenten dat het collegegeld ineens vooraf voldoet bij aanvang van het collegejaar.

De vooruitontvangen subsidies OCW betreft de ontvangst van de OCW subsidie Samen Opleiden eind 2017 resp. 2016 voor € 250.000.

De vooruitontvangen subsidies Overige betreft voor € 77.921 de projectsubsidie Versterking Samenwerking Opleiding en Werkveld van OCW. De RVKO is formeel penvoerder en verantwoord deze subsidie richting OCW in de jaarverslaggeving. Stichting Thomas More Hogeschool stuurt de activiteiten feitelijk aan.

Voor het overige bevat deze post de nog te besteden subsidie van het Cultuurfonds inzake impuls voor de muziekopleiding.

VERANTWOORDING REGELING OCW-SUBSIDIES (MODEL G)

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

(Regeling ROS art.13, lid 2 sub a en EZ regelingen betrekking hebbend op de EZ subsidies)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Bedrag ontvangen	Prestatie afgerond
	Kenmerk	Datum	€	€	ja / nee
Opleidingschool	OS-2016-C-031	nov-16	500.000	500.000	nee
VSOW	592807-1	dec-13	2.000.000	2.000.000	ja*

*Ten aanzien van de subsidie Versterking Samenwerking Opleiding en Werkveld is de RVKO penvoerder, deze wordt derhalve in de jaarrekening van de RVKO nader toegelicht.

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

(Regeling ROS art.13, lid 2 sub b en EZ regelingen betrekking hebbend op de EZ subsidies)

G2-A Aflopend per ultimo verslagjaar

N.v.t.

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

N.v.t.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Leverancier	Periode van t/m	Looptijd in maanden	Bedrag per maand	Bedrag per tijdvak			Lasten 2017
				< 1 jaar	>= 1 en < 5 jaar	>= 5 jaar	
			€	€	€	€	€
RVKO - ondersteunende diensten*	1-1-2014 onbepaald	onbeperkt	4.167	50.000	200.000	onbekend	57.711
DVEP - elektriciteit	1-1-2017 31-12-2020	48	1.078	12.940	38.820	-	12.940
DVEP - gas	1-1-2017 31-12-2020	48	1.892	22.704	68.112	-	22.704
Konica - Minolta - huur multifunctionals	1-1-2018 31-12-2022	60	391	4.687	18.748	-	-
Taner - schoonmaak	1-3-2017 onbepaald	onbeperkt	4.638	55.660	222.640	onbekend	53.292
Baton Rentals - huur koffieautomaat **	1-3-2014 1-3-2020	72	54	653	762	-	653
Baton Rentals - huur koffieautomaat	3-12-2013 2-12-2018	60	67	732	-	-	804
Baton Rentals - huur automaten en kaartstelsysteem vendingautomaten **	21-2-2014 20-2-2020	72	321	3.848	4.489	-	3.848

* Betreft een gezamenlijke overeenkomst inzake combinatiefuncties voor het verrichten van de financiële administratie en de personeels- en salarisadministratie onder de kosten voor gemene rekening regeling van de Belastingdienst. Jaarlijks vindt evaluatie van de dienstverlening plaats door het Algemeen Bestuur.

** De looptijd van het contract betreft 72 maanden, maar in het zesde jaar worden er conform contract geen kosten voor de huur meer in rekening gebracht.

Overeenkomst verhuur bestuursbureau RVKO

Met de RVKO is in 2016 een huurovereenkomst overeengekomen inzake het bestuursbureau. De huurovereenkomst heeft een looptijd van 10 jaar, met twee maal het eenzijdige recht voor de RVKO om de huur te verlengen met telkens 5 jaar.

Wachtgeld

Met ingang van 1 januari 2007 is een wijziging in de betaling wachtgeldverplichtingen doorgevoerd. Dit betekent dat alle hogescholel gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor wachtgeldverplichtingen van voor 1996. Door het ontbreken van het inzicht in het totaaleffect worden deze kosten niet voorzien.

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

3 Baten

3.1	Rijksbijdragen	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
3.1.1.1	Rijksbijdrage OCW		3.867.492		3.694.268		3.544.569
	Totaal Rijksbijdrage OCW		<u>3.867.492</u>		<u>3.694.268</u>		<u>3.544.569</u>
3.1.2.1.2	Geormerkte subsidies OCW		269.195		100.000		-
3.1.2.1.3	Niet-geormerkte subsidies OCW		-		-		-
	Totaal overige subsidies OCW		<u>269.195</u>		<u>100.000</u>		<u>-</u>
	Totaal Rijksbijdragen		<u>4.136.687</u>		<u>3.794.268</u>		<u>3.544.569</u>

De Rijksbijdragen stijgen door toename van het studentenaantal, een relatief hoge indexatie in 2017 en toekenning van de prestatiesubsidie (voor het eerst in 2017).

3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
3.2.1.1	Bijdrage educatie		-		-		-
	Totaal Participatiebudget		<u>-</u>		<u>-</u>		<u>-</u>
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies		-		-		-
	Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		<u>-</u>		<u>-</u>		<u>-</u>

3.3	College-, cursus-, les- en examengelden	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
3.3.3	Collegegelden sector HBO		1.353.910		1.187.314		1.148.609
	Totaal college-, cursus-, les- en examengelden		<u>1.353.910</u>		<u>1.187.314</u>		<u>1.148.609</u>

De collegegelden zijn hoger dan begroot (en 2016) door toename van de studenteninstroom en een lagere tussentijdse uitstroom.

3.4	Baten werk in opdracht van derden	2017		Begroot 2017		2015	
		€	€	€	€	€	€
3.4.1	Overige baten in opdracht van derden		531.333		230.000		299.492
	Totaal baten werk in opdracht van derden		<u>531.333</u>		<u>230.000</u>		<u>299.492</u>

Deze baten uit contractactiviteiten nemen toe door als gevolg van de ingezette impuls (personele bezetting, focus).

3.5	Overige baten	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
3.5.1	Verhuur		202.659		160.000		178.126
3.5.2	Detachering personeel		64.699		46.595		32.926
3.5.5	Studentbijdragen		65.444		66.419		65.611
3.5.6.1	Automaat		10.160		7.000		7.394
3.5.6.2	Versterking Samenw. Opl. & Werkveld		397.663		380.000		536.825
3.5.6.3	Overige		175.357		170.000		22.081
	Totaal overige baten		<u>915.982</u>		<u>830.014</u>		<u>842.963</u>
	Totaal baten		<u>6.937.912</u>		<u>6.041.596</u>		<u>5.835.633</u>

De verhuur opbrengsten zijn o.a. gestegen door verhuur van lokalen aan Thomas More Leiderschapsacademie B.V. Onder de overige baten zijn bijdragen van Verus en SKS opgenomen inzake het gevormde Praktijkcentrum.

4 Lasten

4.1	Personeelslasten	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	2.967.544		3.813.113		2.585.709	
4.1.1.2	Sociale lasten	383.450		-		311.720	
4.1.1.3	Pensioenpremies	424.957		-		309.332	
	Totaal lonen en salarissen		3.775.951		3.813.113		3.206.761
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	323.795		-		273.670	
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	148.924		120.000		245.160	
4.1.2.3	Detacheringen convenant partners	153.466		91.250		131.148	
4.1.2.4	Gastdocenten	58.836		70.000		47.510	
4.1.2.5	Uitzendkrachten	43.936		70.000		80.617	
4.1.2.6	Lectoraat Hogeschool Leiden	60.000		63.000		60.000	
4.1.2.7	Professionalisering	254.822		117.000		115.975	
4.1.2.8	Doorbelasting bestuurders	52		-		1.105	
4.1.2.9	Versterking Samenw. Opl. & Werkveld	111.525		-		74.997	
4.1.2.11	Overig	309.222		202.500		68.097	
	Totaal overige personele lasten		1.464.578		733.750		1.098.279
4.1.3	Af: Uitkeringen (-/-)	30.239		13.046		34.507	
	Totaal personeelslasten		5.210.290		4.533.817		4.270.534

De pensioenpremies zijn van 1 januari 2016 naar 1 januari 2017 met 3,4% toegenomen.

In 2016 is een nieuwe voorziening getroffen voor de in de cao opgenomen rechten van medewerkers inzake de regeling voor duurzame inzetbaarheid (M2 deel, verlofregeling voor oudere medewerkers). Het effect kan niet goed begroot worden. De dotatie aan personele voorzieningen is ook hoog door de beëindiging van het dienstverband van één medewerker en de daarmee samenhangende wachtgeldverplichting voor de hogeschool.

De lasten voor professionalisering zijn hoger dan begroot. Hieronder zijn extra lasten opgenomen die betrekking hebben op de contractactiviteiten waar de baten ook aanzienlijk hoger zijn dan begroot.

De lasten voor Versterking Samenwerking Opleiding & Werkveld zijn hoog doordat in het kader van de afronding van de subsidie met de subsidieverstrekker enkele nieuwe bestedingsdoelen zijn overeengekomen. Per 31 december 2016 resteerde nog een aanzienlijk te besteden bedrag, hetgeen grotendeels besteed is in 2017.

De lasten voor Opleiden in de School zijn hoog doordat in 2017 de bijdrage aan de participanten in één keer is voldaan. Onder de post overig zijn in de begroting lasten opgenomen inzake Opleiden in de School en Versterking Samenwerking Opleiding & Werkveld. Deze zijn in de realisatie onder aparte posten opgenomen en hoger door reeds toegelichte oorzaken.

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2017 waren gemiddeld 50 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2016: 43). Hiervan zijn er 0 werkzaam in het buitenland in 2017 (2016: 0).

Het gemiddeld aantal werknemers bedraagt 74 in 2017 (2016: 70).

4.2	Afschrijvingen vaste activa	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
4.2.1.2	Consessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom	-	-	-	-	-	-
4.2.2.1	Gebouwen en terreinen	190.535		197.052		168.552	
4.2.2.2	Inventaris en apparatuur	108.487		112.864		133.894	
4.2.2.3	Leermiddelen en Overige materiële vaste activa	-		-		-	
	Totaal afschrijvingen vaste activa		<u>299.022</u>		<u>309.916</u>		<u>302.446</u>

4.3	Huisvestingslasten	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
4.3.1	Huur	5.502		5.600		31.237	
4.3.2	Verzekeringen	-		7.000		6.633	
4.3.3	Klein onderhoud en exploitatie	36.308		60.000		60.713	
4.3.4	Energie en water	56.087		89.000		60.247	
4.3.5	Schoonmaakkosten	73.368		98.000		96.434	
4.3.6	Heffingen	7.412		30.600		22.350	
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorziening	95.000		90.000		-	
4.3.8.1	Tuinonderhoud	4.438		4.000		5.400	
4.3.8.2	Bewaking/beveiliging	9.866		7.000		7.436	
4.3.8.3	Overige huisvestingslasten	121.968		5.000		60.129	
Totaal huisvestingslasten			409.949		396.200		350.579

In de begroting was een voorzichtige inschatting gemaakt voor de totale energielasten na oplevering van de verbouwing. Deze lijken echter mee te vallen. Er is nog wel een reservering van € 10.000 opgenomen voor een mogelijk hogere jaarafrekening. De schoonmaaklasten zijn lager doordat hier in de begroting en voorgaand jaar het RVKO-deel in was meegenomen. De RVKO heeft in 2017 een eigen schoonmaakcontract voor het bestuursbureau in het pand aan de Stationsingel 80. Onder de overige huisvestingslasten zijn nog eenmalige niet te activeren gebouwaanpassingen opgenomen.

4.4	Overige lasten	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1.1.a	Administratie en beheer - adm. kantoor	-		-		18.309	
4.4.1.1.b	Administratie en beheer - RVKO	61.708		45.000		48.583	
4.4.1.1.c	Administratie en beheer - ICT	144.325		191.200		145.798	
4.4.1.1.d	Accountantskosten	43.576		37.500		32.253	
4.4.1.2	Reis- en verblijfkosten	12.438		10.000		13.517	
4.4.1.3	Telefoonkosten	46.548		42.700		47.076	
4.4.1.4	Kantoorartikelen	5.618		7.500		8.650	
4.4.1.5	Deskundigenadvies	-		-		5.324	
Totaal administratie- en beheerslasten			314.213		333.900		319.510

4.4.2.1	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	34.496	27.500	20.403
4.4.2.3	Examens	4.509	5.000	1.300
4.4.2.4	Diplomerings	3.992	10.000	11.351
	Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen	<u>42.997</u>	<u>42.500</u>	<u>33.054</u>
4.4.3.1	Dotatie overige voorzieningen	-	-	-
	Totaal overige voorzieningen	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
4.4.4.1	Wervingskosten	12.125	24.000	21.700
4.4.4.2	Representatiekosten	7.075	10.000	6.448
4.4.4.3	Catering cursussen, koffie en thee	35.737	31.000	32.084
4.4.4.5	Excursies	67.971	75.000	59.563
4.4.4.7	Contributies	56.320	70.000	51.107
4.4.4.8	Porto	2.496	1.500	1.205
4.4.4.10	Verzekeringen	34.342	21.500	19.976
4.4.4.11	Reproductiekosten, drukwerk	51.541	48.000	45.605
4.4.4.12	Juridische ondersteuning	5.076	10.000	1.384
4.4.4.14	Dotatie aan voorziening debiteuren	-	-	3.543
4.4.4.15	Versterking Samenw. Opl. & Werkveld	-	-	-
4.4.4.16	Overige	46.508	34.263	237.951
	Totaal overige	<u>319.191</u>	<u>325.263</u>	<u>480.565</u>
	Totaal overige lasten	<u><u>676.401</u></u>	<u><u>701.663</u></u>	<u><u>833.128</u></u>

Onder de post Overige is in 2016 de afrekening met Hogeschool Leiden opgenomen voor verleende graden. Op basis van de overeenkomst inzake de verzelfstandiging van pabo Thomas More is overeengekomen dat Hogeschool Leiden gedurende een aantal jaren nog recht heeft op een deel van de gradenbesteding. De gehele afrekening voor de graden is opgenomen in de balans per 31 december 2016 en betaald in 2017.

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria (reeds onderdeel van 4.4.1.1) ten laste van het resultaat gebracht door de onafhankelijke accountant:

	2017		Begroot 2017		2016	
	€	€	€	€	€	€
4.4.1.1.a	Controle van de jaarrekening	43.576		37.500		32.253
4.4.1.1.b	Andere controlewerkzaamheden	-		-		-
4.4.1.1.c	Fiscale advisering	-		-		-
4.4.1.1.d	Andere niet-controlediensten	-		-		-
		<u>43.576</u>		<u>37.500</u>		<u>32.253</u>

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de vereniging zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties). De kosten voor de controle van de onafhankelijke externe accountant zijn inclusief bekostiging en omzetbelasting. De toelichting betreft de in het boekjaar verantwoorde lasten.

Totaal Lasten		<u>6.595.662</u>		<u>5.941.596</u>		<u>5.756.688</u>
Saldo baten en lasten *		<u>342.251</u>		<u>100.000</u>		<u>78.945</u>

5	Financiële baten en lasten	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
5.1	Rentebaten	-		-		-	
5.2	Resultaat deelnemingen	-		-		50	
5.3	Waardeveranderingen financiële vaste activa en effecten	-		-		-	
5.4	Overige opbrengsten financiële vaste activa en effecten	-		-		-	
5.5	Rentelasten	-9.989		-10.000		-9.922	
	Totaal financiële baten en lasten	<u>-9.989</u>		<u>-10.000</u>		<u>-9.872</u>	
	Resultaat *	<u>332.261</u>		<u>90.000</u>		<u>69.074</u>	

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

7	Resultaat deelnemingen	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
7.1	Aandeel in resultaat Thomas More Leiderschapsacademie B.V.		135.635		-		47.431
	Nettoresultaat *		<u>467.896</u>		<u>90.000</u>		<u>116.505</u>

*(-/-) is negatief

VERBONDEN PARTIJEN

De verbondenheid tussen Stichting Thomas More Hogeschool en de RVKO is onder de grondslagen nader uiteengezet.

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2017	Resultaat jaar 2017	Verklaring art. 2:403 BW ja/nee	Deelname %	Consolidatie ja/nee
				€	€			
Stichting Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs	stichting	Rotterdam	4	36.836.805	4.735.204	nee	n.v.t.	nee
Totaal				<u>36.836.805</u>	<u>4.735.204</u>			

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

Naam	Omschrijving doelstelling	Samenstelling van College van Bestuur
Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs	Basisonderwijs	de heer A.J.M. Groot Zwaaftink (voorzitter) mevrouw C.M.H. Zwaan-van Schijndel

De transacties tussen de Stichting Thomas More Hogeschool en de RVKO zijn:

1. Opleidingen en cursussen € 463.986

Thomas More Hogeschool verzorgt diverse opleidingen en cursussen voor scholen en medewerkers van de RVKO. De RVKO betaalt hiervoor dezelfde tarieven als welke in rekening worden gebracht aan andere organisaties aan wie Thomas More Hogeschool vergelijkbare opleidingen en cursussen aanbiedt of het tarief is gebaseerd op het collegegeld.

2. Verhuur van ruimte € 123.879 (en € 3.096 catering)

Thomas More Hogeschool en de RVKO hebben in 2016 een huurovereenkomst gesloten voor de huur van de ruimte in het pand aan de Stationssingel 80 te Rotterdam waar het bestuursbureau van de RVKO sinds maart 2016 is gevestigd. Daarnaast verhuurt Thomas More Hogeschool enkele malen per jaar ruimtes aan de RVKO. Directievergaderingen van de RVKO, dagen waarop alle schooldirecties bijeen komen, worden met enige regelmaat op de hogeschool georganiseerd. De aula biedt voldoende ruimte voor plenaire sessies en in het pand zijn ook voldoende mogelijkheden om in de verschillende clusters te vergaderen. De verhuurtarieven zijn afgeleid van tarieven die ook aan externe partijen in rekening worden gebracht. Tevens worden de werkelijke lasten voor eventueel verzorgde catering doorbelast.

3. Ondersteuning door het bestuursbureau van de RVKO € 57.711

Het bestuurskantoor van de RVKO verricht ondersteunende diensten (financieel, personeel, juridisch en facilitair) voor Thomas More Hogeschool. Hiertoe is een kosten voor gemene rekening regeling afgesloten. De desbetreffende lasten worden op basis van de werkelijke lasten doorbelast door de RVKO aan Thomas More Hogeschool op basis van de vooraf vastgestelde verdeelsleutel.

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

4. Inzet werknemers van de RVKO ten behoeve van pabo Thomas More € 115.191

De RVKO belast, net als andere convenant partners, de salarislasten door van mensen die werkzaam zijn op de werkplaats van de pabo. Dit betreft een samenwerkingsvorm die reeds bestond toen de pabo nog onder het bevoegd gezag van Hogeschool Leiden viel. In 2016 is hiervoor € 57.664 doorbelast.

Tevens zijn de loonkosten doorbelast van RVKO medewerkers die zijn ingezet voor Kindkracht als Leerkracht (€ 7.381) en de inzet op het subsidieproject Versterking Samenwerking Opleiding en Werkveld (€ 16.657).

5. Financiering door middel van achtergestelde lening van € 3,25 miljoen

Zoals ook reeds elders in deze jaarrekening is toegelicht, heeft de RVKO aan de Thomas More Hogeschool een achtergestelde gestelde lening verstrekt voor een bedrag van € 3,25 miljoen. Op deze lening rust geen rente- en aflossingsverplichting.

De lening is verstrekt ter financiering van de verzelfstandiging, waarbij Thomas More Hogeschool in 2014 (studenten en verleende graden) en 2015 (verleende graden) nog geen volledige Rijksbijdrage ontvangt van het ministerie van OCW.

De verbondenheid tussen Stichting Thomas More Hogeschool en Thomas More Leiderschapsacademie B.V. is onder de grondslagen nader uiteengezet.

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen	Resultaat	Verklaring art. 2:403 BW ja/nee	Deelname %	Consolidatie ja/nee
				31-12-2017	jaar 2017			
				€	€			
Thomas More Leiderschaps-academie B.V.	B.V.	Rotterdam	1	306.231	348.360	nee	50%	nee
Totaal				<u>306.231</u>	<u>348.360</u>			

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

Naam	Omschrijving doelstelling	Samenstelling van Bestuur
Thomas More Leiderschaps-academie B.V.	Aanbieden van opleidingen aan (aspirant) leidinggevenden in het onderwijs	Epsedean B.V. (de heer R.W. Mentink) Stichting Thomas More Hogeschool (de heer A.J.M. Groot Zwaaftink)

In 2017 heeft Stichting Thomas More Hogeschool enkele facturen gestuurd voor de lokaalhuur voor groepen die in Rotterdam de schoolleidersopleiding volgen, de daarmee samenhangende lunchkosten en voor de administratieve ondersteuning.

In totaal is hiervoor in 2017 een bedrag van € 27.477 doorbelast aan deze besloten vennootschap.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Thomas More Hogeschool van toepassing zijnde regelgeving de WNT maxima in het Onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor Stichting Thomas More Hogeschool is € 118.000 en is gebaseerd op klasse-indeling B. De klasse-indeling is door de Raad van Toezicht bekrachtigd. Het bezoldigingsmaximum geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking.

Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling (laatste niet van toepassing).

bedragen x € 1	De heer A.J.M. Groot Zwaaftink	Mevrouw C.M.H. Zwaan-van Schijndel	Mevrouw D.H. van Kammen
Functiegegevens	Voorzitter Algemeen Bestuur, voorzitter College van Bestuur	Lid Algemeen Bestuur	Lid College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,2	0,1	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Individueel WNT-maximum	23.600	11.800	118.000
Beloning	20.302	10.151	102.121
Belastbare onkosten-vergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	3.298	1.649	15.645
<i>Subtotaal</i>	<i>23.600</i>	<i>11.800</i>	<i>117.766</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging 2017	23.600	11.800	117.766
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	0,2	0,1	1,0
Beloning	20.306	10.202	100.604
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	3.094	1.496	13.233
Totaal bezoldiging 2016	23.400	11.698	113.837

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1 tot en met 12

Niet van toepassing

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	de heer G.P.M. van Os	de heer J.B.M. ten Berge	de heer J.B.M. ten Berge	mevrouw B.G.A.M. van Os	de heer J.M.M. Dumoulin	de heer G.J.J. Biesta	de heer R.W. Verhoeven
Functiegegevens	Voorzitter	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievulling in 2017	1/1 - 31/05	1/6 - 31/12	1/1 - 31/05	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	7.322	10.378	4.882	11.800	11.800	11.800	11.800
Beloning	1.875	2.625	1.250	3.000	3.000	3.000	3.000
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	1.875	2.625	1.250	3.000	3.000	3.000	3.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	1.875	2.625	1.250	3.000	3.000	3.000	3.000
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016							
Aanvang en einde functievulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Beloning	4.500	-	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging 2016	4.500	-	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Er zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

GEBURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier dienen te worden toegelicht.

(VOORSTEL) BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

(Voorstel) Bestemming van het resultaat

		Resultaat 2017	
		€	€
2.1.1	Algemene reserve (publiek) Afschrijving op de ingebrachte boekwaarde van het gebouw (€ 825.000 afschrijving in 20 jaar) na de verzelf- standiging vanuit Hogeschool Leiden	-41.250	
2.1.2	Overige reserves (publiek) Resultaat inzake de publieke activiteiten.	259.430	
2.1.3	Bestemmingsreserves (privaat) Resultaat inzake de contractactiviteiten en het aandeel in het resultaat van Thomas More Leiderschapsacademie B.V.	249.716	
2.1.5	Bestemmingsfondsen (privaat)	-	
	Totaal resultaat		467.896

ONDERTEKENING

Rotterdam, 28 mei 2018

Stichting Thomas More Hogeschool

was getekend door (origineel ondertekende versie is in te zien bij de hogeschool):

Namens het College van Bestuur,

de heer A.J.M. Groot Zwaaftink
Voorzitter

mevrouw D.H. van Kammen

Namens het Algemeen Bestuur,

de heer A.J.M. Groot Zwaaftink
Voorzitter

mevrouw C.M.H. Zwaan-van Schijndel

Namens de Raad van Toezicht,

de heer J.B.M. ten Berge
Voorzitter

de heer J.M.M. Dumoulin

mevrouw B.G.A.M. van Os

de heer R.W. Verhoeven

de heer G.J.J. Biesta

OVERIGE GEGEVENS

STATUTAIRE REGELING INZAKE BESTEMMING RESULTAAT

Er is geen statutaire bepaling inzake de bestemming van het resultaat.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en de raad van toezicht van Stichting Thomas More Hogeschool

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Thomas More Hogeschool te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Thomas More Hogeschool op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- de staat van baten en lasten over 2017; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Thomas More Hogeschool, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VACV5VV5HXZH-2119847977-16

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam
T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 28 mei 2018
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. Th.A.J.C. Snepvangers RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad van toezicht over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.